

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania P. P.-H.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze
z udziałem: F. M., G. M., M. S., B. M. i E. S.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 21 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Katowicach z dnia 11 września 2024 r., sygn. akt III AUa 665/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 16 września 2024 r., III AUa 665/22, oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrze od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z 3 marca 2022 r., XI U 165/20, zmieniającego zaskarżone decyzje z uwagi na brak podstaw do wycofania zaświadczeń A1 potwierdzających, że we wskazanych okresach, w stosunku do zainteresowanych F. M., G. M., M. S., B. M. i E. S., zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie oraz ustalającego, że ubezpieczeni podlegali ustawodawstwu polskiemu we wskazanych w decyzjach okresach jako pracownicy delegowani przez płatnika składek P. P.-H.

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

został oparty na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., bowiem według skarżącego istnieje rozbieżność w orzecznictwie polegająca na rozstrzyganiu w sposób odmienny spraw w oparciu o art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w wyniku odmiennej oceny dwóch pojęć, a to „znaczną część działalności” oraz „zastępowanie innej osoby” (delegowanie w celu zastępstwa innej osoby).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Podstawowym celem instytucji przedsądu jest ustalenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 listopada 2005 r., V CSK 70/05, LEX nr 1405380; z dnia 30 października 2012 r., I PK 150/12, LEX nr 1675336; z dnia 14 stycznia 2021 r., III PSK 2/21, LEX nr 3106014).

W sprawie niniejszej wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Odnosząc się do tej przesłanki przedsądu należy wskazać, że przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś

wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości (ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z dnia 13 grudnia 2022 r., I USK 21/22, LEX nr 3556521; z dnia 28 czerwca 2023 r., I USK 160/22, LEX nr 3575124). Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147 i z dnia 23 lutego 2023 r., III USK 163/22, LEX nr 3538161).

Skarżący we wniosku wskazał na istniejącą rozbieżność w orzecznictwie polegającą na rozstrzyganiu w sposób odmienny spraw w oparciu o art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w wyniku odmiennej oceny dwóch pojęć, a to „*znaczną część działalności*” oraz „*zastępowanie innej osoby*” (delegowanie w celu zastępstwa innej osoby) oraz że w sprawach z odwołań od decyzji o tym samym stanie faktycznym i prawnym rozpoznawanych przez sądy powszechne oraz TSUE zapadają odmienne wyroki, co rodzi potrzebę dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni przepisów prawnych, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia w sprawie, a także stanowią podstawę kasacyjną. Tymczasem pojęcie „*znaczną część działalności*”, na które wskazuje we wniosku skarżący było już przedmiotem wykładni dokonywanej przez Sąd Najwyższy, który w wyroku 7 sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016, nr 7, poz. 88; zob. też: Studia i analizy Sądu Najwyższego. Przegląd Orzecznictwa za rok 2015, pod red. J. Kosonogi, Warszawa 2016; E. Maniewska:

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego - ustawodawstwo właściwe mające zastosowanie do pracownika delegowanego, PiZS 2016 nr 3, s. 36; M.J. Zieliński: Wybrane problemy interpretacyjne w zakresie podlegania ustawodawstwu właściwemu na podstawie unijnych przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka 2017 nr 3, s. 21; K. Schiffter: Praktyczne aspekty stosowania ustawy o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług, Monitor Prawa Pracy 2017 nr 5, s. 241; T. Bakalarz: Praca marginalna w kontekście ustalenia ustawodawstwa właściwego z zakresu zabezpieczenia społecznego, PiZS 2018 nr 1, s. 32; D. Miąsik: Instytucja pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości w praktyce Sądu Najwyższego RP, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2020 nr 1, s. 6), wyjaśnił, że w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/04 czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrznym w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/09 należy uwzględnić wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego. Wykładnię prawa przyjętą w tym wyroku Sąd Najwyższy podzielił w kolejnych orzeczeniach (por. wyroki: z dnia 14 czerwca 2017 r., II UK 383/16, LEX nr 2326161; z dnia 5 października 2016 r., II UK 229/15, LEX nr 2155192; z dnia 27 lipca 2017 r., II UK 505/16, LEX nr 2342175; z dnia 14 września 2017 r., II UK 596/16, LEX nr 2376897; z dnia 31 sierpnia 2017 r., III UK 183/16, LEX nr 2390695 oraz z dnia 14 maja 2025 r., III USKP 34/25, LEX nr 3866063). Z tym, że kryteria te powinny być dostosowane do każdego konkretnego przypadku i uwzględnić charakter działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo w państwie, w którym ma ono siedzibę. Tym samym kwestię tę ocenia instytucja właściwa, a w razie sporu właściwe sądy, dokonując określonych ustaleń faktycznych (zob. K. Ślęzak (w:) Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego. Komentarz, Warszawa 2012, art. 12). Taki sam pogląd, co przedstawiony wyżej, wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2013 r., II UK 170/13 (OSNP 2014 nr 12, poz. 171).

Z kolei odnośnie do pojęcia „zastępowanie innej osoby” to podkreślenia wymaga, że w wyroku z dnia 15 listopada 2017 r., III UK 182/16 (LEX nr 2428254), Sąd Najwyższy, powołując wspólne oświadczenie Parlamentu Europejskiego, Rady

i Komisji w sprawie art. 4 ust. 3g stwierdził, że „fakt, czy miejsce, do którego delegowany pracownik zostaje czasowo przydzielony w celu wykonywania swojej pracy w ramach świadczenia usług, było zajmowane przez tego samego lub innego (delegowanego) pracownika w jakichkolwiek innych poprzednich okresach, stanowi tylko jeden z możliwych elementów, które należy uwzględnić przy dokonywaniu ogólnej oceny. Sam fakt, że może być on jednym z elementów, w żaden sposób nie powinien być interpretowany jako wprowadzający zakaz ewentualnego zastąpienia delegowanego pracownika innym delegowanym pracownikiem lub jako utrudniający możliwość takiego zastąpienia, co może być swoiste w szczególności dla usług, które są świadczone sezonowo, cyklicznie lub powtarzalnie”. Wobec tego wykładnia pojęcia „zastępowanie innej osoby” powinna być dostosowana do każdego konkretnego przypadku i uwzględniać charakter pracy pracownika oddelegowanego. Tym samym kwestię tę – analogicznie jak w przypadku pojęcia „*znaczną część działalności*” – ocenia instytucja właściwa, a w razie sporu właściwe sądy, dokonując określonych ustaleń faktycznych. Sąd Apelacyjny ustalił natomiast, co wiąże Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), że oddelegowywanie na krótsze okresy, kolejno po sobie, wynikało z systemu pracy przyjętego dla prawidłowej realizacji opieki nad starszymi osobami. Rotacja opiekunów była więc uzasadniona specyfiką pracy, która z uwagi na szczególną uciążliwość, nie mogła być wykonywana przez jedną osobę przez długi okres. Także stan zdrowia starszych osób powodował, iż zawieranie umów krótkoterminowych było w tym przypadku celowe i uzasadnione. Osoby, których dotyczą zaskarżone decyzje nie były wysyłane w celu zastąpienia innych opiekunów, lecz były oddelegowane do realizacji niezależnych kontraktów.

W konsekwencji powyższych rozważań, nie można uznać, że zachodzi konieczność wykładni wskazanych we wniosku przepisów, skoro Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej we wniosku o przyjęcie skargi i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r.,

I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Nie można także pominąć, że Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skarg kasacyjnych tego samego skarżącego w sprawach dotyczących innych ubezpieczonych tego samego płatnika składek postanowieniem z dnia 18 września 2024 r., I USK 151/24 (LEX nr 3765824), z dnia 25 lutego 2025 r., I USK 418/24 (LEX nr 3842505) czy z dnia 16 grudnia 2025 r., I UK 434/24 (niepublikowane).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[a.ł]